

Neljapäev, 9. juuni 2016

P8_TA(2016)0279

Määrus Euroopa Liidu avatud, tõhusa ja sõltumatu halduse kohta

Euroopa Parlamendi 9. juuni 2016. aasta resolutsioon Euroopa Liidu avatud, tõhusa ja sõltumatu halduse kohta (2016/2610(RSP))

(2018/C 086/19)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 225,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 298,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 41, milles sätestatakse, et õigus heale haldusele on põhiõigus,
- võttes arvesse komisjonile esitatud küsimust Euroopa Liidu avatud, tõhusa ja sõltumatu halduse kohta (O-000079/2016 – B8-0705/2016),
- võttes arvesse oma 15. jaanuari 2013. aasta resolutsiooni soovitustega Euroopa Komisjonile Euroopa Liidu haldusmenetlusõiguse kohta ⁽¹⁾,
- võttes arvesse kodukorra artikli 128 lõiget 5, artikli 123 lõiget 2 ja artikli 46 lõiget 6,

1. tuletab meelde, et Euroopa Parlament palus oma 15. jaanuari 2013. aasta resolutsioonis Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 225 kohaselt võtta ELi toimimise lepingu artikli 298 alusel vastu määrus Euroopa Liidu avatud, tõhusa ja sõltumatu halduse kohta, kuid hoolimata asjaolust, et resolutsioon võeti vastu valdava enamuse toetusel (572 poolt- ja 16 vastuhäält ning erapooletuid oli 12), ei järgnenud parlamendi nõudmisele komisjoni ettepanekut;

2. kutsub komisjoni üles kaaluma lisas esitatud ettepanekut võtta vastu määrus;
3. kutsub komisjoni üles esitama seadusandliku ettepaneku, mis lisatakse komisjoni 2017. aasta tööprogrammi;
4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb Euroopa Liidu avatud, tõhusat ja sõltumatut haldust

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 298,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

⁽¹⁾ ELT C 440, 30.12.2015, lk 17.

Neljapäev, 9. juuni 2016

ning arvestades järgmist:

- (1) Seoses Euroopa Liidu pädevuste arenguga puutuvad kodanikud üha enam kokku liidu institutsioonide, organite ja asutustega, kuid nende menetlusõigused ei ole alati piisavalt kaitstud.
- (2) Õigusriigi põhimõtet järgivas liidus on vaja tagada, et menetlusõigused ja -kohustused on alati piisavalt kindlaks määratud, neid arendatakse ja täidetakse. Kodanikel on õigus oodata liidu institutsioonidelt, organitelt ja asutustelt suurt läbipaistvust ja tõhusust ning kiiret tegutsemist ja reageerimist. Samuti on kodanikel õigus saada piisavat teavet võimaluse kohta võtta küsimuses edasisi meetmeid.
- (3) Olemasolevad hea halduse normid ja põhimõtted on laiali väga erinevates allikates: esmases õiguses, teisestest õigusaktides, Euroopa Kohtu praktikas, mittesiduvates aktides ja liidu institutsioonide ühepoolsetes kohustustes.
- (4) Aastate jooksul on liit arendanud välja suure hulga valdkondlikke haldusmenetlusi nii siduvates kui ka mittesiduvates õigusaktides, võtmata alati arvesse süsteemi üldist sidusust. Menetluste mitmekesisus on kaasa toonud lüngad ja ebakõlad.
- (5) Kuna liidul puuduvad ühtsed ja terviklikud kodifitseeritud haldusnormid, on kodanikel raske mõista oma liidu õigusest tulenevaid haldusmenetluslikke õigusi.
- (6) 2000. aasta aprillis tegi Euroopa Ombudsman institutsioonidele ettepaneku Euroopa hea halduse tava juhendi kohta, olles veendunud, et sama juhend peaks kohalduma kõikidele liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele.
- (7) Oma 6. septembri 2001. aasta resolutsioonis kiitis parlament koos muudatustega heaks Euroopa Ombudsmani koostatud juhendi projekti ja palus komisjonil esitada ettepaneku võtta vastu hea halduse tava juhendit sisaldav määrus, tuginedes Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 308.
- (8) Eri institutsioonide poolt seejärel vastu võetud asutusesisesed käitumisjuhendid, mis enamjaolt põhinevad ombudsmani juhendil, on piiratud mõjuga ja omavahel erinevad ega ole õiguslikult siduvad.
- (9) Lissaboni lepingu jõustumine andis liidule õigusliku aluse haldusmenetluse määruse vastuvõtmiseks. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 298 on sätestatud määruste vastuvõtmine selle tagamiseks, et liidu institutsioone, organeid ja asutusi abistaks nende ülesannete täitmisel avatud, tõhus ja sõltumatu Euroopa haldus. Lisaks andis Lissaboni lepingu jõustumine Euroopa Liidu põhiõiguste hartale (edaspidi „harta“) samasuguse õigusliku tähenduse nagu aluslepingutel.
- (10) Harta V jaotise („Kodanike õigused“) artiklis 41 on sätestatud õigus heale haldusele ning asjaolu, et igaühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul. Lisaks sellele on harta artiklis 41 esitatud mitteammendav nimekiri õiguse heale haldusele määratluse mõnedest elementidest, nagu õigus olla ära kuulatud, igaühe õigus tutvuda teda puudutavate andmetega, asutuste kohustus põhjendada oma otsuseid ning võimalus saada hüvitist mis tahes kahju eest, mida institutsioonid või nende teenistujad on oma ülesannete täitmisel tekitanud, samuti keelelised õigused.
- (11) Liidu tõhus halduskorraldus on avalikes huvides hädavajalik. Normide ja menetluste liiga suur ja ka liiga väike hulk võib kaasa tuua haldusomavoli, mis võib samuti tuleneda vastuoluliste, ebahühtlaste või ebaselgete normide ja menetluste olemasolust.
- (12) Nõuetekohaselt struktureeritud ja sidusad haldusmenetlused toetavad tõhusat haldust ja aitavad maksma panna õigust heale haldusele, mis on tagatud liidu õiguse üldpõhimõttena ja harta artiklis 41.

Neljapäev, 9. juuni 2016

- (13) Euroopa Parlament nõudis oma 15. jaanuari 2013. aasta resolutsioonis Euroopa haldusmenetlusõigust käsitleva määruse vastuvõtmist, et tagada õigus heale haldusele avatud, tõhusa ja sõltumatu Euroopa halduse abil. Liidu institutsioonide, organite ja asutuste tasandi haldusmenetluse ühiste normide kehtestamine peaks parandama õiguskindlust, täitma lüngad liidu õigussüsteemis ning aitama seeläbi paremini järgida õigusriigi põhimõtet.
- (14) Käesoleva määruse eesmärk on kehtestada menetlusnormid, mida liidu haldusasutused peaksid oma haldustegevuses järgima. Menetlusnormide eesmärk on tagada avatud, tõhus ja sõltumatu haldus ning panna nõuetekohaselt maksma õigus heale haldusele.
- (15) Vastavalt ELI toimimise lepingu artiklile 298 ei tuleks käesolevat määrust kohaldada liikmesriikide haldusasutustele. Lisaks sellele ei tuleks käesolevat määrust kohaldada seadusandlike menetluste, kohtumenetluste ja delegeeritud õigusaktide, rakendusaktide ja otseselt aluslepingutel põhinevate muude kui seadusandlike aktide vastuvõtmiseni viivate menetluste suhtes.
- (16) Käesolevat määrust tuleks kohaldada liidu haldusasutustele, ilma et see piiraks muude liidu õigusaktide kohaldamist, milles on sätestatud haldusmenetluse erinormid. Kuid valdkondlikud haldusmenetlused ei ole täiesti sidusad ja terviklikud. Eesmärgiga tagada liidu haldusasutuste haldustegevuse üldine sidusus ning täielikult austada õigust heale haldusele, tuleks haldusmenetluse erinorme sätestavaid õigusakte seetõttu tõlgendada kooskõlas käesoleva määrusega ja nende lüngad tuleks täita käesoleva määruse vastavate sätetega. Käesolevas määruses on kehtestatud õigused ja kohustused vaikimisi kehtiva normina kõikide liidu õiguse kohaste haldusmenetluste suhtes ning seetõttu vähendab määrus valdkondlike õigusaktide alusel kohaldatavate menetlusnormide killustatust.
- (17) Käesolevas määruses sätestatud haldusmenetluse normide eesmärk on rakendada hea halduse tava põhimõtteid, mis on sätestatud suures hulgas õiguslikes allikates Euroopa Kohtu praktika valguses. Need põhimõtted on loetletud allpool ning nende sõnastus peaks inspireerima käesoleva määruse sätete tõlgendamist.
- (18) Õigusriigi põhimõte, mida on meelde tuletatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2, on liidu väärtuste keskmes. Selle põhimõtte kohaselt peab iga liidu tegevus põhinema pädevuse andmise põhimõtte kohaselt aluslepingutel. Lisaks sellele nõuab õigusriigi põhimõttest tulenev õiguspärasuse põhimõte, et liidu haldusasutuste tegevus on täielikult kooskõlas seadusega.
- (19) Liidu iga õigusakt peab vastama proportsionaalsuse põhimõttele. See nõuab, et liidu haldusasutuste iga meede oleks asjakohane ja vajalik kõnealuse meetme õiguspärasuse eesmärkide saavutamiseks: kui on valida mitme potentsiaalselt sobiva meetme vahel, tuleb valida kõige vähem koormust tekitav võimalus ning haldusasutuste kehtestatavad lõivud ei tohi olla ebaproportsionaalsed taotletava eesmärgi suhtes.
- (20) Õigus heale haldusele nõuab, et liidu haldusasutused võtaksid haldusaktid vastu haldusmenetluste kohaselt, mis tagavad erapooletuse, õigluse ja õigeaegsuse.
- (21) Õigus heale haldusele nõuab, et igast otsusest haldusmenetluse algatamise kohta tuleb teavitada osapooli ning esitada neile teave, mis võimaldab neil kasutada haldusmenetluse jooksul oma õigusi. Nõuetekohaselt põhjendatud ja erandlikel juhtudel, kui seda nõuab avalik huvi, võib liidu haldusasutus teavitamisega viivitada või sellest loobuda.
- (22) Kui haldusmenetlus on algatatud osapooli taotluse alusel, teeb õigus heale haldusele liidu haldusasutustele kohustuseks teavitada taotluse kättesaamisest kirjalikult. Kättesaamisest teavitamisel tuleks esitada teave, mis võimaldab osapoolel kasutada oma õigusi kaitsele haldusmenetluse jooksul. Kuid liidu haldusasutustel peaks olema õigus lükata tagasi mõttetud või pahatahtlikud taotlused, sest need võivad kahjustada halduse tõhusust.

Neljapäev, 9. juuni 2016

- (23) Õiguskindluse huvides tuleks haldusmenetlus algatada mõistliku aja jooksul pärast sündmuse toimumist. Seetõttu peaksid käesolevas määruses sisalduma sätted aegumistähtaja kohta.
- (24) Õigus heale haldusele nõuab, et liidu haldusasutused rakendaksid hoolsuskohustust, mis kohustab haldusasutust hoolikal ja erapooletul viisil kindlaks tegema ja läbi vaatama juhtumi kõik asjassepuutuvad faktilised ja õiguslikud elemendid, võttes menetluse igas etapis arvesse kõiki asjakohaseid huvisid. Sel eesmärgil peaks liidu haldusasutustel olema õigus kuulata ära osapoolte, tunnistajate ja ekspertide ütlused, nõuda dokumente ja andmeid ning korraldada külastusi ja kontrollimisi. Ekspertide valikul peaksid liidu haldusasutused tagama, et need on tehniliselt pädevad ega ole mõjutatud huvide konfliktist.
- (25) Liidu haldusasutuse läbiviidava uurimise ajal peaks osapooltel olema kohustus teha koostööd, aidates haldusasutusel teha kindlaks juhtumi fakte ja asjaolusid. Kui liidu haldusasutus palub osapooltel teha koostööd, peaks ta andma neile vastamiseks mõistliku tähtaja ning peaks neile meelde tuletama õigust hoiduda enesesüüdamisest, kui haldusmenetlus võib kaasa tuua karistuse.
- (26) Õigus olla liidu haldusasutuste poolt erapooletult koheldud tuleneb põhiõigusest heale haldusele ning tähendab töötajate kohustust hoiduda osalemast haldusmenetluses, milles neil on otsene või kaudne isiklik huvi, muu hulgas eelkõige perekondlik või finantshuvi, mis võib nende erapooletust kahjustada.
- (27) Õigus heale haldusele võib eeldada, et haldusasutus teostab teatavatel asjaoludel kontrolle, kui see on vajalik liidu õiguse kohase kohustuse täitmiseks või eesmärgi saavutamiseks. Kontrollide puhul tuleks järgida teatavaid tingimusi ja korda, et kaitsta osapoolte huvisid.
- (28) Õigust olla ära kuulatud tuleks järgida kõikide isiku vastu algatatud menetluste puhul, mis võivad kaasa tuua kõnealust isikut negatiivselt mõjutava meetme. Seda ei tohiks välistada ega piirata ühegi seadusandliku meetmega. Õigus olla ära kuulatud eeldab, et asjaomane isik saab täpse ja tervikliku ülevaate esitatud väidete või vastuväidete kohta ning talle antakse võimalus esitada märkusi faktide tõesuse ja asjakohasuse ning kasutatud dokumentide kohta.
- (29) Õigus heale haldusele hõlmab haldusmenetluse osapoolte õigust pääseda ligi teda puudutavale toimikule, mis on samuti hädavajalik selleks, et kasutada õigust olla ära kuulatud. Kui konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladustega seotud õiguspäraste huvide tõttu ei ole võimalik kõikidele andmetele juurdepääsu anda, tuleks osapooltele esitada vähemalt piisav kokkuvõtte toimiku sisust. Selleks et hõlbustada isiku juurdepääsu teda puudutavatele andmetele ning seeläbi tagada teabe läbipaistev haldamine, peaksid liidu haldusasutused registreerima saadud ja saadetud kirjad, saadud dokumendid ja võetud meetmed, ning koostama säilitatavate toimikute indeksi.
- (30) Liidu haldusasutused peaksid võtma haldusaktid vastu mõistliku aja jooksul. Aeglane haldus on halb haldus. Viivitusi haldusakti vastuvõtmisel tuleks põhjendada ning haldusmenetluse osapoolt tuleks sellest nõuetekohaselt teavitada ja esitada talle haldusakti vastuvõtmise eeldatav kuupäev.
- (31) Õigus heale haldusele kehtestab liidu haldusasutustele kohustuse esitada selgelt põhjendused, millel haldusakt põhineb. Põhjendustes tuleks ära märkida akti õiguslik alus, selle vastuvõtmiseni viinud üldine olukord ning üldised eesmärgid, mida sellega kavatsetakse saavutada. Seal tuleks avaldada selgelt ja ühemõtteliselt akti vastu võtnud pädeva asutuse kaalutlused sellisel viisil, mis võimaldab asjaomastel osapooltel otsustada, kas nad soovivad kaitsta oma õigusi, esitades taotluse kohtulikuks läbivaatamiseks.
- (32) Vastavalt õigusele tõhusale õiguskaitsevahendile ei tohi ei liit ega liikmesriigid teha sisuliselt võimatuks ega ülemäära keeruliseks liidu õigusega antud õiguste kasutamist. Selle asemel on nad kohustatud tagama tegeliku ja tulemusliku õiguskaitse ning hoiduma kohaldamast selliseid norme või menetlusi, mis võivad kas või ajutiselt takistada liidu õiguse kohaldamist täies ulatuses.

Neljapäev, 9. juuni 2016

- (33) Selleks, et õigust tõhusale õiguskaitsevahendile oleks lihtsam kasutada, peaksid liidu haldusasutused oma haldusaktides osutama, millised õiguskaitsevahendid on kättesaadavad osapooltele, kelle õigusi ja huve need aktid mõjutavad. Lisaks võimalusele algatada kohtumenetlus või esitada kaebus Euroopa Ombudsmanile tuleks osapooltele anda õigus taotleda halduskorras läbivaatamist ja neile tuleks anda teavet sellise taotluse esitamise menetluse ja tähtaja kohta.
- (34) Halduskorras läbivaatamise taotlus ei piira osapoolte õigust kasutada õiguskaitsevahendit. Kohtuliku läbivaatamise taotluse esitamise ajalise piirangu tõttu loetakse haldusakt lõplikuks, kui osapool ei esita asjaomase ajavahemiku jooksul halduskorras läbivaatamise taotlust. Kui osapool esitab halduskorras läbivaatamise taotluse, on lõplik haldusakt halduskorras läbivaatamise lõpus esitatav akt.
- (35) Vastavalt läbipaistvuse ja õiguskindluse põhimõtetele peaksid haldusmenetluse osapooled suutma selgelt mõista oma õigusi ja kohustusi, mis tulenevad neile suunatud haldusaktist. Neil põhjustel peaksid liidu haldusasutused tagama, et haldusaktid on sõnastatud selges, lihtsas ja arusaadavas keeles ning neid hakatakse kohaldama pärast osapoolte teavitamist. Selle kohustuse täitmisel peavad liidu haldusasutused kasutama asjakohaselt info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat ning kohanduma selle arenguga.
- (36) Läbipaistvuse ja tõhusa halduse eesmärgil peaksid liidu haldusasutused tagama, et haldusaktides sisalduvad tehnilised, arvutus- jms vead parandab pädev asutus.
- (37) Õigusriigi põhimõttest tulenev õiguspärasuse põhimõte kehtestab liidu haldusasutustele kohustuse õigusvastased haldusaktid parandada või kehtetuks tunnistada. Kuid arvestades, et haldusakti parandamine või kehtetuks tunnistamine võib olla vastuolus õigustatud ootuse kaitse ja õiguskindluse põhimõttega, peaks liidu haldusasutus hoolikalt ja erapooletult hindama parandamise või kehtetuks tunnistamise mõju teistele osapooltele ning lisama sellise hindamise järeldused akti muutmise või kehtetuks tunnistamise põhjendustele.
- (38) Liidu kodanikel on õigus kirjutada liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele igas aluslepingute keeles ja saada vastus samas keeles. Liidu haldusasutused peaksid austama osapoolte keelealaseid õigusi, tagades haldusmenetluse läbiviimise osapoolte valitud aluslepingute keeles. Juhul kui haldusmenetluse algatab liidu haldusasutus, tuleks esimene teade koostada ühes aluslepingute keeles vastavalt liikmesriigile, kus osapool asub.
- (39) Haldusmenetluse puhul on eriti tähtsad läbipaistvuse põhimõte ja õigus dokumentidele juurde pääseda, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 15 lõike 3 alusel vastu võetud õigusaktide kohaldamist. Nende põhimõtete mis tahes piiramine peaks toimuma kitsalt, et täita harta artikli 52 lõikes 1 sätestatud tingimusi, ning seetõttu peaks see olema sätestatud seaduses, austama õiguste ja vabaduste mõtet ning vastama proportsionaalsuse põhimõttele.
- (40) Õigus isikuandmete kaitsele nõuab, et piiramata ELi toimimise lepingu artikli 16 alusel vastu võetud õigusaktide kohaldamist, peaksid liidu haldusasutuste kasutatavad andmed oleksid täpsed, ajakohased ja õiguspäraselt talletatud.
- (41) Õigustatud ootuse kaitse põhimõte tuleneb õigusriigi põhimõttest ning nõuab, et avaliku sektori asutuste tegevus ei tohiks mõjutada isikute seaduslikke õigusi ja lõplikke õiguslikke olukordi, välja arvatud juhul, kui see on avalikes huvides tingimata vajalik. Õigustatud ootust tuleks haldusakti parandamisel ja kehtetuks tunnistamisel nõuetekohaselt arvesse võtta.
- (42) Õiguskindluse põhimõte nõuab, et liidu eeskirjad oleksid selged ja täpsed. Selle põhimõtte eesmärk on tagada, et liidu õigusega reguleeritud olukorrad ja õiguslikud suhted on prognoositavad, nii et isikutel on võimalik

Neljapäev, 9. juuni 2016

ühemõtteliselt kindlaks teha, millised on nende õigused ja kohustused, ning vastavalt tegutseda. Õiguskindluse põhimõtte kohaselt ei tohiks võtta tagasiulatuvaid meetmeid, välja arvatud õiguslikult põhjendatud olukorras.

- (43) Eesmärgiga tagada liidu haldusasutuste tegevuse üldine sidusus, peaksid üldiselt kohaldatavad haldusaktid vastama käesolevas määruses osutatud hea halduse põhimõtetele.
- (44) Käesoleva määruse tõlgendamisel tuleks eelkõige arvesse võtta võrdset kohtlemist ja diskrimineerimise vältimist, mida kohaldatakse haldustegevuse suhtes kui õigusriigi põhimõtte ning tõhusa ja sõltumatu Euroopa halduse põhimõtte tähtsat tulemust,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja eesmärk

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse menetlusnormid, mis reguleerivad liidu haldusasutuste tegevust.
2. Määruse eesmärk on tagada Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 41 sätestatud õigus heale haldusele avatud, tõhusa ja sõltumatu halduse abil.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse liidu institutsioonide, organite ja asutuste haldustegevusele.
2. Määrust ei kohaldata liidu haldusasutuste tegevuse suhtes
 - a) seadusandlikes menetlustes,
 - b) kohtumenetlustes,
 - c) delegeeritud õigusaktide, rakendusaktide ja otseselt aluslepingutel põhinevate muude kui seadusandlike aktide vastuvõtmiseni viivates menetlustes.
3. Määrust ei kohaldata liikmesriikide haldusasutuste suhtes.

Artikkel 3

Käesoleva määruse ja liidu muude õigusaktide vaheline seos

Käesolevat määrust kohaldatakse, ilma et see piiraks muude liidu õigusaktide kohaldamist, milles on sätestatud haldusmenetluse erinormid. Määrus täiendab neid liidu õigusakte, mida tuleb tõlgendada kooskõlas käesoleva määruse vastavate sätetega.

Artikkel 4

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „liidu haldusasutused“ – liidu institutsioonide, organite ja asutuste haldusüksused;

Neljapäev, 9. juuni 2016

- b) „haldustegevus“ – liidu haldusasutuste tegevus liidu õiguse rakendamisel, välja arvatud artikli 2 lõikes 2 osutatud menetlused;
- c) „haldusmenetlus“ – liidu haldusasutuste poolt haldusaktide ettevalmistamise, vastuvõtmise, rakendamise ja täitmise tagamise protsess;
- d) „töötaja“ – ametnik personalieeskirjade artikli 1a tähenduses ning teenistuja, kes on määratletud Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste artikli 1 esimeses kuni kolmandas taandes;
- e) „pädev asutus“ – liidu institutsioon, organ või asutus või selle koosseisus olev üksus või liidu haldusasutuses selle ametikohal olev isik, mis või kes vastavalt kohaldatavale õigusele vastutab haldusmenetluse eest;
- f) „osapool“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle õiguslikule seisundile võib haldusmenetluse tulemus mõju avaldada.

II PEATÜKK**HALDUSMENETLUSE ALGATAMINE***Artikkel 5**Haldusmenetluse algatamine*

Haldusmenetluse võib algatada liidu haldusasutus omal algatusel või osapoole taotluse alusel.

*Artikkel 6**Liidu haldusasutuse algatus*

1. Haldusmenetluse võib algatada liidu haldusasutus omal algatusel vastavalt pädeva asutuse otsusele. Pädev asutus uurib enne menetluse algatamise kohta otsuse tegemist konkreetse juhtumi asjaolusid.
2. Osapooli teavitatakse otsusest haldusmenetluse algatamise kohta. Enne teavitamist otsust ei avaldata.
3. Teavitamisega võib viivitada või selle ära jätta üksnes juhul, kui see on avalikes huvides rangelt vajalik. Otsust viivitamise või ärajätmise kohta põhjendatakse nõuetekohaselt.
4. Otsuses haldusmenetluse algatamise kohta on kirjas:
 - a) viitenumber ja kuupäev,
 - b) menetluse sisu ja eesmärk,
 - c) menetluse peamiste etappide kirjeldus,
 - d) vastutava töötaja nimi ja kontaktandmed,
 - e) pädev asutus,
 - f) haldusakti vastuvõtmise tähtaeg ja haldusakti tähtajaks vastu võtmata jätmise tagajärjed,
 - g) kättesaadavad õiguskaitsevahendid,
 - h) artiklis 28 viidatud veebisaidi olemasolu korral selle veebiaadress.

Neljapäev, 9. juuni 2016

5. Otsus haldusmenetluse algatamise kohta koostatakse aluslepingute keeles sõltuvalt liikmesriigist, kus osapooled asuvad.
6. Haldusmenetlus algatatakse mõistliku aja jooksul pärast selle sündmuse toimumise kuupäeva, mis oleks menetluse aluseks. Ühelgi juhul ei algatata seda rohkem kui 10 aastat pärast sellist sündmust.

Artikkel 7

Algamine taotluse alusel

1. Haldusmenetluse võib algatada üks osapool.
2. Taotluste suhtes ei kohaldata ebavajalikke vorminõudeid. Taotluses peab olema selgelt ära toodud osapoole nimi, teavituse saatmise aadress, taotluse eesmärk, asjakohased faktid ja taotluse põhjused, kuupäev ja koht ning pädev asutus, millele taotlus on adresseeritud. Taotlus esitatakse kirjalikult, kas paberil või elektrooniliselt. Taotlus koostatakse ühes aluslepingute keeltest.
3. Taotluse kättesaamise kohta saadetakse kirjalik kinnitus. Kättesaamiskinnitus koostatakse taotluse keeles ja selles on kirjas:
 - a) viitenumber ja kuupäev,
 - b) taotluse kättesaamise kuupäev,
 - c) menetluse peamiste etappide kirjeldus,
 - d) vastutava töötaja nimi ja kontaktandmed,
 - e) haldusakti vastuvõtmise tähtaeg ja haldusakti tähtajaks vastu võtmata jätmise tagajärjed,
 - f) artiklis 28 viidatud veebisaidi olemasolu korral selle veebiaadress.
4. Juhul kui taotlus ei vasta mõnele lõikes 2 esitatud nõuetest, esitatakse kättesaamiskinnituses mõistlik tähtaeg vea parandamiseks või puuduvate dokumentide esitamiseks. Mõttetu või ilmselgelt põhjendamatud taotlused võib vastuvõetamatutena tagasi lükata lühidalt põhjendatud kättesaamiskinnituse teel. Kättesaamiskinnitust ei saadeta juhul, kui üks ja sama taotluse esitaja esitab pahatahtlikult korduvaid taotlusi.
5. Juhul kui taotlus on adresseeritud asutusele, mis ei ole pädev seda käsitlema, edastab see asutus taotluse pädevale asutusele ning märgib kättesaamiskinnituses ära pädeva asutuse, millele taotlus on edastatud, või asjaolu, et küsimus ei kuulu liidu haldusasutuste pädevusse.
6. Kui pädev asutus jätkab haldusmenetlust, kohaldatakse vajadusel artikli 6 lõikeid 2–4.

III PEATÜKK

HALDUSMENETLUSE JUHTIMINE

Artikkel 8

Menetlusõigused

Osapooltel on menetluse juhtimisega seoses järgmised õigused:

- a) õigus saada kogu asjakohane menetluse puutuv teave selgel ja arusaadaval kujul;
- b) kui võimalik ja asjakohane, õigus esitada ja täita kõik menetlusega seotud formaalsused eemal olles ja elektrooniliselt;

Neljapäev, 9. juuni 2016

- c) õigus kasutada millist tahes aluslepingute keeltest ja valida, millises aluslepingute keeles nendega suheldakse;
- d) õigus saada teavitusi menetluse kõigi etappide kohta ja osapooli mõjutada võivate otsuste kohta;
- e) õigus olla esindatud advokaadi või mõne muu isiku poolt omal valikul;
- f) õigus maksta üksnes selliseid lõive, mis on mõistlikud ja proportsioonis kõnealuse menetluse kuludega.

*Artikkel 9**Kohustus viia läbi hoolikas ja erapooletu uurimine*

1. Pädev asutus uurib juhtumit hoolikalt ja erapooletult. Asutus võtab arvesse kõiki asjakohaseid tegureid ja kogub kogu vajaliku teabe, mille alusel teha otsus.
2. Vajaliku teabe kogumise eesmärgil võib pädev asutus vajaduse korral:
 - a) kuulata ära osapoolte, tunnistajate ja ekspertide ütlused,
 - b) nõuda dokumente ja andmeid,
 - c) korraldada külastusi ja kontrollimisi.
3. Osapooled võivad esitada tõendeid, mida peavad asjakohaseks.

*Artikkel 10**Kaasaaitamiskohustus*

1. Osapooled aitavad pädeval asutusel teha kindlaks juhtumi fakte ja asjaolusid.
2. Osapooltele määratakse mõistlik tähtaeg kaasaaitamistaotlusele vastamiseks, võttes arvesse taotluse pikkust ja keerukust ning uurimise nõudeid.
3. Juhul kui haldusmenetlus võib tuua kaasa karistuse, tuletatakse osapooltele meelde õigust hoiduda enesesüüstamisest.

*Artikkel 11**Tunnistajad ja eksperdid*

Tunnistajate ja ekspertide kuulamine võib toimuda pädeva asutuse algatusel või osapoolte ettepanekul. Pädev asutus tagab ekspertide valikul, et need on tehniliselt pädevad ega ole mõjutatud huvide konfliktist.

*Artikkel 12**Kontrollimine*

1. Kontrolle võib teostada, kui liidu seadusandliku aktiga on kehtestatud kontrollivolitused ja kui see on vajalik liidu õiguse kohase kohustuse täitmiseks või eesmärgi saavutamiseks.
2. Kontrolli teostatakse vastavalt kontrollivolitusi või -luba andvas aktis kehtestatud üksikasjadele ja piirides, mis käsitlevad meetmeid, mida võib võtta, ja rajatisi, mida võib läbi otsida. Kontrolli läbiviijad esitavad oma volitusi kasutades kirjaliku loa, kus on ära näidatud nende isikuandmed ja ametikoht.
3. Kontrolli eest vastutav asutus teatab kontrollitavale osapooltele kontrolli toimumise kuupäeva ja alguskellaaja. Osapoolel on õigus viibida kontrollimise ajal kohal ning avaldada arvamust ja esitada kontrolli kohta küsimusi. Kui see on avalikes huvides rangelt vajalik, võib kontrolli eest vastutav asutus teatamisega viivitada või sellest loobuda, põhjendades seda nõuetekohaselt.

Neljapäev, 9. juuni 2016

4. Kontrolli käigus selgitatakse kohalviibivatele osapooltele võimaluse piires kontrolli sisu ja eesmärgi, kontrollimenetlust ja sellele kohaldatavaid eeskirju ning järelemeetmeid ja kontrolli võimalikke tagajärgi. Kontrollimine viiakse läbi nii, et see ei häiriks põhjendamatult kontrolliobjekti ega isikut, kelle valduses see on.
5. Kontrolli läbiviijad koostavad viivitamata kontrolliaruande, milles tehakse kokkuvõtte kontrollimise panusest uurimise eesmärgi saavutamise ja märgitakse ära olulised tähelepanekud. Kontrolli eest vastutav asutus saadab kontrolliaruande koopia osapooltele, kel on õigus kontrolli ajal kohal viibida.
6. Kontrolli eest vastutav asutus valmistab kontrollimise ette ja viib selle läbi tihedas koostöös selle liikmesriigi pädevate asutustega, kus kontroll aset leiab, välja arvatud juhul, kui kontrolli subjektiks on liikmesriik ise või kui see kahjustaks kontrolli eesmärgi.
7. Kontrolli läbi viies ja kontrolliaruannet koostades võtab kontrolli eest vastutav asutus arvesse kõiki asjaomase liikmesriigi õigusaktidega kehtestatud menetluslikke nõudeid, mis täpsustavad vastuvõetavaid asitõendeid selle liikmesriigi haldus- või kohtumenetlustes, kus kasutamiseks kontrolliaruanne on mõeldud.

Artikkel 13

Huvide konflikt

1. Töötaja ei osale haldusmenetluses, milles tal on otsene või kaudne isiklik huvi, muu hulgas eelkõige perekondlik või finantshuvi, mis võib tema erapoolest kahjustada.
2. Asjaomane töötaja teatab huvide konfliktist pädevale asutusele, mis teeb konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades otsuse selle isiku haldusmenetlusest kõrvaldamise kohta.
3. Iga osapool võib nõuda mõne töötaja kõrvaldamist haldusmenetlusest huvide konflikti tõttu. Selleks tuleb kirjalik põhjendatud taotlus esitada pädevale asutusele, mis teeb otsuse pärast asjaomase töötaja ära kuulamist.

Artikkel 14

Õigus olla ära kuulatud

1. Osapooltel on õigus olla ära kuulatud enne mis tahes üksikmeetme võtmist, mis mõjaks neile negatiivselt.
2. Osapooltele antakse piisavalt teavet ja piisavalt aega ettevalmistamiseks.
3. Osapooltel võimaldatakse väljendada oma seisukohta vajadusel kirjalikult või suuliselt ning soovi korral võivad nad kasutada oma valitud isiku abi.

Artikkel 15

Õigus tutvuda toimikuga

1. Asjaomastele osapooltele võimaldatakse täielik juurdepääs toimikule, võttes samal ajal arvesse konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve. Kõiki selle õiguse piiramisi põhjendatakse nõuetekohaselt.
2. Kui ei ole võimalik kogu toimikule juurdepääsu anda, esitatakse osapooltele piisav kokkuvõtte dokumentide sisust.

Artikkel 16

Registreerimiskohustus

1. Liidu haldusasutus registreerib iga toimiku puhul saadud ja saadetud kirjad, saadud dokumendid ja võetud meetmed. Liidu haldusasutus koostab säilitatud toimikute indeksi.
2. Andmeid säilitatakse täielikus kooskõlas andmekaitseõigusega.

Neljapäev, 9. juuni 2016

Artikkel 17

Tähtajad

1. Haldusaktid võetakse vastu ja haldusmenetlused lõpetatakse mõistliku aja jooksul ja põhjendamatu viivitusega. Haldusakti vastuvõtmise tähtaeg on kuni kolm kuud arvates kuupäevast, mil

a) teavitati otsusest algatada haldusmenetlus, kui selle algatas liidu haldusasutus, või

b) teavitati taotluse kättesaamisest, kui haldusmenetlus algatati taotluse alusel.

2. Kui haldusakti ei ole võimalik vastavaks tähtajaks vastu võtta, teavitatakse asjaomaseid osapooli sellest ja viivituse põhjustest ning neile esitatakse haldusakti vastuvõtmise eeldatav kuupäev. Pädev asutus vastab nõudmise korral küsimustele juhtumi arutamise edenemise kohta.

3. Kui liidu haldusasutus ei kinnita taotluse kättesaamist kolme kuu jooksul, loetakse taotlus tagasi lükatuks.

4. Tähtaegu arvestatakse vastavalt nõukogu määrusele (EMÜ, Euratom) nr 1182/71 ⁽¹⁾.

IV PEATÜKK

HALDUSMENETLUSE LÕPETAMINE

Artikkel 18

Haldusaktide vorminõuded

Haldusaktid koostatakse kirjalikult ja neile kirjutab alla pädev asutus. Haldusaktid sõnastatakse selgelt, lihtsalt ja arusaadavalt.

Artikkel 19

Põhjendamiskohustus

1. Haldusaktis põhjendatakse selgelt asjaolusid, millel haldusakt põhineb.

2. Haldusaktis märgitakse selle õiguslik alus, loetletakse asjakohased faktid ja nimetatakse viis, kuidas on võetud arvesse erinevaid asjaga seotud huve.

3. Haldusakt sisaldab osapoolte olukorrast tulenevaid individuaalseid põhjendusi. Kui asjaga seotud isikute suur arv seda ei võimalda, piisab üldisest põhjendusest. Juhul kui mõni osapool selgesõnaliselt siiski nõuab individuaalseid põhjendusi, esitatakse need talle.

Artikkel 20

Õiguskaitsevahendid

1. Haldusaktis nähakse selgelt ette halduskorras läbivaatamise võimalus.

2. Osapooltel on õigus nõuda nende haldusaktide halduskorras läbivaatamist, mis kahjustavad osapoolte õiguseid ja huve. Halduskorras läbivaatamise taotlus esitatakse hierarhias kõrgemal asuvale asutusele ja juhul, kui see pole võimalik, sellele asutusele, mis kõnealuse haldusakti võttis vastu.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/1971, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1).

Neljapäev, 9. juuni 2016

3. Haldusaktis kirjeldatakse menetlust, mida halduskorras läbivaatamise taotluse esitamisel tuleb järgida, ning seal on kirjas pädeva asutuse või vastutava töötaja nimi ja ametlik aadress, kuhu läbivaatamistaotlus tuleb saata. Aktis tuuakse ära ka sellise taotluse esitamise tähtaeg. Kui tähtjaks ei ole taotlust esitatud, loetakse haldusakt lõplikuks.
4. Haldusakt osutab selgelt võimalusele algatada kohtumenetlus või esitada kaebus Euroopa Ombudsmanile, juhul kui liidu õigus seda ette näeb.

Artikkel 21

Haldusaktist teavitamine

Haldusaktist, mis mõjutab osapoolte õiguseid ja huve, teatatakse osapooltele kirjalikult niipea, kui akt on vastu võetud. Haldusakti hakatakse osapoole suhtes kohaldama pärast selle osapoole teavitamist.

V PEATÜKK

HALDUSAKTIDE PARANDAMINE JA TAGASIVÕTMINE

Artikkel 22

Haldusaktides sisalduvate vigade parandamine

1. Pädev asutus parandab tehnilised, arvutus- jms vead omal algatusel või asjaomase osapoole taotluse alusel.
2. Osapooli teavitatakse enne iga paranduse sisseviimist ning parandus jõustub pärast teavitamist. Kui seotud osapoolte suur arv seda ei võimalda, võetakse vajalikud meetmed, et teavitada kõiki osapooli põhjendamatult viivitusega.

Artikkel 23

Osapoolt negatiivselt mõjutava haldusakti parandamine või kehtetuks tunnistamine

1. Pädev asutus parandab või tunnistab kehtetuks kas omal algatusel või asjaomase osapoole taotluse alusel õigusvastase haldusakti, mis mõjutab osapoolt negatiivselt. Parandamisel või kehtetuks tunnistamisel on tagasiulatav mõju.
2. Pädev asutus parandab või tunnistab kehtetuks kas omal algatusel või asjaomase osapoole taotluse alusel õiguspärase haldusakti, mis mõjutab osapoolt negatiivselt, kui selle haldusakti andmise alus on langenud ära. Parandamisel või kehtetuks tunnistamisel ei ole tagasiulatavat mõju.
3. Parandamine või kehtetuks tunnistamine jõustub osapoole teavitamisest.
4. Kui haldusakt mõjutab negatiivselt üht osapoolt, kuid on samas kasulik mõnele teisele osapoolele, viiakse läbi haldusakti kõigile osapooltele avaldatava võimaliku mõju hindamine ning järeldused tuuakse ära parandusakti või kehtetuks tunnistamise akti põhjendustes.

Artikkel 24

Osapoolele kasuliku haldusakti parandamine või kehtetuks tunnistamine

1. Pädev asutus parandab või tunnistab kehtetuks õigusvastase haldusakti, mis on ühele osapoolele kasulik, tehes seda kas omal algatusel või mõne muu osapoole taotluse alusel.
2. Seejuures võetakse nõuetekohaselt arvesse parandamise või kehtetuks tunnistamise tagajärgi osapooltele, kellel on õiguspärane alus pidada akti õiguspäraseks. Kui need osapooled kannaksid kahju otsuse õiguspäraseks pidamise tõttu, hindab pädev asutus, kas neil osapooltel on õigus hüvitisele.

Neljapäev, 9. juuni 2016

3. Parandamisel või kehtetuks tunnistamisel on tagasiulatuv mõju üksnes juhul, kui seda tehakse mõistliku aja jooksul. Kui osapool võis õiguspäraselt eeldada, et akt on õiguspärane, ja on avaldanud soovi seda säilitada, ei ole parandamisel või kehtetuks tunnistamisel tagasiulatuvat mõju sellele osapooltele.
4. Pädev asutus võib parandada või kehtetuks tunnistada õiguspärase haldusakti, mis on ühele osapooltele kasulik, tehes seda kas omal algatusel või mõne muu osapoolte taotluse alusel, kui selle haldusakti andmise alus on langenud ära. Seejuures võetakse nõuetekohaselt arvesse teiste osapoolte õiguspäraseid ootusi.
5. Parandamine või kehtetuks tunnistamine jõustub osapoolte teavitamisest.

Artikkel 25

Vigade parandamise ning haldusakti parandamise ja kehtetuks tunnistamise korraldamine

Käesoleva määruse III, IV ja VI peatüki vastavaid sätteid kohaldatakse ka vigade parandamise ning haldusaktide parandamise ja kehtetuks tunnistamise korral.

VI PEATÜKK

ÜLDISELT KOHALDATAVAD HALDUSAKTID

Artikkel 26

Menetlusõiguste järgimine

Liidu haldusasutuste vastu võetud üldiselt kohaldatavad haldusaktid on kooskõlas käesolevas määruses sätestatud menetlusõigustega.

Artikkel 27

Õiguslik alus, põhjendused ja avaldamine

1. Liidu haldusasutuste vastu võetud üldiselt kohaldatavates haldusaktides tuuakse ära nende õiguslik alus ja esitatakse selgelt nende aluseks olevad põhjused.
2. Haldusaktid jõustuvad asjaomaste isikute suhtes vahetult kättesaadavate vahenditega avaldamise päeval.

VII PEATÜKK

TEAVE JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 28

Haldusmenetluste eeskirjade alane teave veebis

1. Võimaluse korral ja kui see on asjakohane, edendavad liidu haldusasutused olemasolevate haldusmenetluste alase ajakohastatud teabe edastamist veebis ajutisel veebisaidil. Eelkõige kehtib see taotlusmenetluste kohta.
2. Veebis esitatav teave sisaldab järgmist:
 - a) link kohaldatavatele õigusaktidele,
 - b) peamiste õigusnõuete ja nende haldusliku tõlgendamise lühiselgitus,
 - c) menetluse peamiste etappide kirjeldus,
 - d) lõppakti vastu võtma pädeva asutuse nimi,

Neljapäev, 9. juuni 2016

- e) akti vastuvõtmise tähtaeg,
 - f) olemasolevad õiguskaitsevahendid,
 - g) link standardsetele vormidele, mida osapooled võivad kasutada menetluse käigus liidu haldusasutustega suhtlemisel.
3. Lõikes 2 osutatud veebiteave esitatakse selgelt ja lihtsalt. Juurdepääs selle teabele on tasuta.

Artikkel 29

Hindamine

Komisjon esitab aruande kõnealuse määruse toimimise hindamise kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule enne [xx aastat pärast jõustumist].

Artikkel 30

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv.

... [koht], ... [kuupäev]

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja
